

Пропозиції
до проекту Закону України
«Про внесення змін до статті 111-1 Кримінального кодексу України
щодо вдосконалення кримінальної відповідальності
за колабораційну діяльність»
*(реєстр. № 8077 від 26.09.2022 р.)**

Законопроект розроблено з метою «удосконалення інституту кримінальної відповідальності за колабораціонізм та розширення кола осіб, які співпрацюють з державою-агресором, а також обмеження доступу таких осіб до здійснення незалежної професійної діяльності, посад, пов'язаних із виконанням функцій держави чи місцевого самоврядування».

Визнаючи необхідність удосконалення правових підстав відповідальності за колабораційну діяльність та інші кримінальні правопорушення, вчинені в умовах воєнного стану, вважаємо за доцільне зазначити таке.

1. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність» від 3 березня 2022 року № 2108-ІХ Кримінальний кодекс України доповнено статтею 111-1 «Колабораційна діяльність», якою передбачено відповідальність за співпрацю з державою-агресором, її окупаційною адміністрацією та/або її збройними чи воєнізованими формуваннями у військовій, політичній, інформаційній, адміністративній, господарській та трудовій сферах.

Проектом пропонується доповнити статтю 111-1 КК України новою частиною п'ятою, якою передбачити кримінальну відповідальність за здійснення громадянином України на тимчасово окупованій території України і на підставі законодавства держави-агресора професійної діяльності, пов'язаної з наданням послуг адвоката, аудитора, оцінювача, експерта, арбітражного керуючого, приватного виконавця, незалежного посередника, члена трудового арбітражу, третейського судді, а також виконання повноважень нотаріуса або державного реєстратора чи суб'єкта державної реєстрації прав, або наданням інших публічних послуг.

З огляду на розуміння поняття «колаборації» як співпраці з державою-агресором, що має на меті надання допомоги, підтримку ворога і, як результат, заподіяння шкоди національній безпеці, суверенітету України, пропонуване до криміналізації діяння потребує законодавчого виокремлення суб'єктивних ознак складу злочину (мотиву, мети).

Також під час формулювання норм про відповідальність треба враховувати, що відповідні контакти громадянина України з державою-агресором або її представниками іноді здійснюються за дорученням керівництва держави (наприклад, при організації обміну полонених) і є необхідною передумовою для належної реалізації прав і свобод громадян на тимчасово окупованій території України, захисту національних інтересів України. Окрім цього існує необхідність виведення з-під кримінально караної заборони тієї частини професійної діяльності, яка має провадитись для забезпечення

життєдіяльності тимчасово окупованих територій України, тому пропозиція виключити «добровільність» як необхідну складову притягнення до кримінальної відповідальності за ч. 2, 5, 7 ст. 111-1 КК України викликає зауваження.

2. Задля забезпечення комплексного підходу до вдосконалення норм кримінального закону та з огляду на тотожність предмета правового регулювання, поданий законопроект доцільно розглядати одночасно із законопроектами: «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо вдосконалення відповідальності за колабораційну діяльність та суміжні кримінальні правопорушення» (реєстр. № 7570 від 20.07.2022 р.), яким пропонується уточнення форм взаємодії з представниками держави-агресора, незаконними органами влади, створеними на тимчасово окупованій території, зокрема окупаційною адміністрацією держави-агресора як обов'язкових ознак складу злочину, передбаченого ст. 111-1 КК, шляхом опису п'ятнадцяти форм колабораційної діяльності, що диференціюються у чотирьох частинах нової редакції ст. 111-1 КК; «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо удосконалення відповідальності за колабораційну діяльність» (реєстр. № 7647 від 08.08.2022 р.), яким пропонується нова редакція частини четвертої цієї статті 111-1 КК, у частині вказівки на виключно добровільний характер провадження господарської діяльності у взаємодії з державою-агресором, незаконними органами влади, створеними на тимчасово окупованій території, зокрема окупаційною адміністрацією держави-агресора.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

**Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*